

LA VETERINARIA CATALANA

SUMARI

LA CONVENIÈNCIA DEL COL·LEGI ÚNIC (editorial). – JA DROU D'AQUEST COLOR..

per **A. Sabatés**. – UNA MICA MES D'AQUEST COLOR?, per **Josep Vidal Munné**. – EL DEURE

DE LA VETERINÀRIA CATALANA DAVANT LA SITUACIÓ POLÍTICA ACTUAL, per **Antoni Martí Morera**. – ACTIVITAT DOCTRINAL:

COMENTARIOS A LA VACUNACIÓN SIMULTÁNEA CONTRA LA PESTE PORCINA,

per **Salvador Riera Plana**.

– INVESTIGACIÓ I MORFOLOGIA MICROBIANA DE LA HEMOGLOBINÚRIA BOVINA, A CATALUNYA, per **Lluís Salvans i Bonet**. – ACTIVITAT DEL

COL·LEGI. – Noticiari.

BUTLLETÍ DEL COL·LEGI OFICIAL DE

GENER
DE 1935

VETERINARIS DE CATALUNYA

La Veterinària Catalana

BUTLETÍ DEL COL·LEGI OFICIAL
DE VETERINARIS DE CATALUNYA

Director : EL PRESIDENT DEL COL·LEGI DE VETERINARIS DE CATALUNYA

Col·laboradors : TOTS ELS COMPANYS QUE ENS HONORIN AMB ELS SEUS TREBALLS

Secretari de Redacció : RAMON VILARÓ I GÁLGERAN (Rubi)

Es repartit gratuïtament a tots els col·legiats

Portaferrixa, 10 - 1.er

BARCELONA

Telèfon 21202

LA CONVENIÈNCIA DEL COL·LEGI UNIC

Tots els estaments de Catalunya cal que cooperin al redreçament de la nostra fesomia espiritual. De res no serviren les conquestes polítiques – avui tan malmeses – si les organitzacions de la nostra terra s'entossudissin en servir el segell d'un provincianisme que s'adiu ben poc amb el nostre gallejar de catalanisme com a fet diferencial. Aquest aspecte quasi teòric de la qüestió és poc menys que negligible pensant en les coses veterinàries. No vol dir que no s'hi pensi, puix és precis tenir-ho present, sinó que altres raons més veterinàries aconsellen enrobustir el Col·legi. Passem-hi revista.

CULTURA. – Els veterinaris catalans no teníem cap fogar que mantingués ben alt el nostre prestigi científic. La dispersió en províncies – donat el nostre nombre reduït – no permet massa fantasies. Aïlladament no cal ni pensar en biblioteques nodrides, cosa ben necessària no sols a tots els companys sinó també als científics d'altres branques que no saben on trobar una documentació discreta de qüestions de biologia comparada o de punts concrets de patologia veterinària. I això és una vergonya que tenim el deure d'acabar ben de pressa. Els veterinaris catalans no serem dignes de la nostra representació fins que una bona col·lecció de revistes i de llibres selectes ens posin a cobert de preguntes com aquesta : I doncs, on podrem trobar tal revista o tal llibre?

Ultra aquest aspecte, s'ha de tenir present que la manca d'Escola de Veterinària imposa al Col·legi l'obligació d'organitzar Cursos monogràfics, Conferències, Lliçons de tècnica, etc. Però no solament a Barcelona, lloc de fàcil comunicació per a tots, sinó que també cal anar a les comarques a aixecar la moral i mantenir el nivell de les coses noves que la inèrcia fa oblidar manta vegada. I tot això no pot fer-ho més que una organització forta, rica i abrandada d'un gran entusiasme pel prestigi de la classe i la riquesa de Catalunya. Les divisions i les gelosies provincianes no poden fer més que esterilitzar els bons propòsits.

PREVISIÓ. — Les característiques de la nostra actuació professional, han establert diverses categories de veterinaris, condicionades per les llurs possibilitats econòmiques i, d'una manera especial, per la facilitat de mantenir un organisme de previsió que serveixi per quelcom. És realment revoltant que no tots els companys tinguem resolt un problema com aquest, que dona tanta tranquil·litat. El nostre Estatut ordena d'una manera ben clara que es dongui una solució als diversos aspectes de previsió i mutualitat. És per nosaltres un desig fervent, poder arribar en un dia no llunyà a tenir constituïda la Mútua Veterinària Catalana, on hi siguem tots, amb els mateixos avantatges i amb els mateixos deures. Serà aquest dia per a nosaltres un dia de joia extraordinària perquè s'hauran acabat les angúnies d'una vellesa miserable i el pesombre d'una vídua i uns fills vivint amb privacions. I aquesta obra de pregona humanitat i de veritable companyerisme, sols pot realitzar-la el Col·legi únic amb eficàcia i amb garantia. Si les boires de recel i d'hostilitat que planaven sobre el Col·legi únic s'han esvaït, pensem que no trigarem gaire a veure realitzada tan bella aspiració.

ELS INTERESSOS PROFESSIONALS. — Per a defensar els nostres drets, res millor que un organisme fort i que centri i harmonitzi els neguits de tots. Tant és així, que molt abans de promulgar-se l'Estatut del Col·legi els antics col·legis provincials ja havien sentit la necessitat d'ajuntar-se i crearen espontàniament la Federació que tots recordeu. Però el Col·legi pot ésser d'una superior eficàcia per la seva continuïtat, perquè no estarà mai a mercè del malhumor o la rebequeria d'una Directiva provincial, que podria fàcilment desfer i anul·lar l'actuació d'una Federació. Manta vegada una impaciència mal continguda inspira actuacions de rebel·lia que us porten fatalment a solucions absurdes. El Col·legi amb el seu mecanisme profundament democràtic, pot fer pràcticament

impossibles aquestes desviacions. I si cal demanar quelcom als governants, penseu que la majoria de coses que no s'obtenen, és per causa de peticions i de criteris divergents que predisposen al dubte i com a conseqüència a deixar-ho estar. Feu, doncs, que la veu de la Veterinària catalana sigui sempre la mateixa, procurant sincronitzar-la amb les necessitats i els desitjos de la col·lectivitat.

Si cal modificar quelcom del nostre Reglament, es pot fer seguint les normes de la més estricta correcció democràtica. Ço que no és recomanable, és el manteniment d'actituds de malfiança, que no ajuden mai a fer obra constructiva.

El Col·legi no és un grupet de persones que manen: és un organisme on uns companys executen la voluntat de les assemblees i vetllen per l'acompliment dels preceptes reglamentaris. I mentre la voluntat dels companys no els negui explícitament la confiança, deuen merèixer el nostre respecte, perquè quan menys són la nostra representació legal. Però això no ha de significar mai una tolerància dubtosa. El Col·legi està per damunt dels seus homes directius. Quan, per negligència o incapacitat, delinqueixin professionalment, foragiteu-los dels seus llocs, sense cap consideració. La Veterinària no pot ésser patrimoni d'uns quants; és de tots. I és per això que tots plegats, si sabem apagar petites vanitats i, encara més, petits egoismes, podrem fer, amb un esperit de franca cordialitat, un Col·legi que ens empleni d'orgull, que sigui la nostra Càtedra, la nostra Previsió, la nostra Defensa contra les arbitriarietats, i la casa afectuosa on s'hi respiri l'aire d'una Veterinària feliç i la companyonia conscient que ens agermani a tots.

No volem dubtar que el nostre seny tradicional s'imposarà a tots, per a fer un Col·legi de vida magnífica, en el qual sentim satisfetes totes les nostres necessitats i pugui ésser un instrument de gran eficàcia per a servir Catalunya a través de la Veterinària dels nostres amors.

INTERESSOS PROFESSIONALS

Ja prou d'aquest color...

Per A. Sabatés

Al dilecte company En J. VIDAL MUNNÉ

En dos números seguits de LA VETERINARIA CATALANA — tots els viscuts fins ara — veniu *banderillejant* els subdelegats (r. i. p.). El primer dia els hi claveu un parell de *banderilles* de les «ordinàries», després ja les hi col·loqueu «de foc».

Doncs bé: el brau es desvetlla i enraiga per dir-vos que vós sabreu molt d'«engaviar microbis» però, de mà esquerra, en teniu ben poca, bo i essent tan esquerrà com diuen. I a fe que, d'aquesta cosa, per a exercir-la en un lloc com el que tan dignament ocupeu, se n'ha de fer molta gimnàstica.

Què dintre us han fet els subdelegats (e. p. d.) perquè sempre hagin merescut el vostre tracte rancorós? A Madrid fóreu vós el «divo» que en to més alt els hi cantàreu les absoltes. Els catalans pogueren fugir de la crema, però, temps a venir, deixàreu aquells «paradisos» i tornàreu altre cop aquí a sacrificar-vos per la classe, sacrificant de seguida els medis de vida del sector professional degà, encara que aital mot us sàpiga greu.

Arreu del món civilitzat, quan una col·lectivitat social envelleix o passa de moda, se la jubila «amb els deguts respectes», mes no se la maltracta. Al contrari; si serva matèria vital que pugui fermen-

tar en profit positiu al contacte de noves transfusions, no sols se la respecta sinó que se la regenera, guardant-li els honors deguts a la seva executòria. Ací a Espanya, no; millor dit: en la Veterinària espanyola, no. Aquesta malaurada professió nostra, disposa, d'un quan temps ençà, d'uns ressorts directrius que, nascuts per generació espontània — salvant honroses excepcions de les que potser vós en sòu una — confon les deixuplines dels saions amb el guió del Tetrarca, i totes les reformes han estat recolzades damunt de desconsideracions i injustícies que vós, pel que es veu, poseu interès a emular.

Aquella gentilesa que retraieu en el darrer escrit, tan mal corresposta pels subdelegats, en «fer campana» a la reunió que, tocant a *rebató*, convocàreu, té una explicació. Voleu saber-la? El segell de coacció que posàreu a les papernetes de convit als Col·legis, dient-els-hi que els seus «enviats» no reunissin la condició de subdelegats perquè ells ja n'hi tenien de sobres, tenint-n'hi «un de sencer». I dieu-me, si us plau: les demás branques, no n'hi tenien, també? Perquè s'havia de fixar que, precisament no fos delegat com si això constituís un rebaix i, en canvi, podien ésser-ho els municipals titulars, els higienis-

tes, els pecuaris, els «domadors de microbis»... i fins els moros, si algun n'hi hagués hagut; tothom menys els subdelegats... ¡Vade retro! Quina llibertat és la vostra? Teníeu por d'una «majoria aplastant» de subdelegats? Home, home! Penseu que ja són morts —a Madrid els assassinaren i aquí han canviat de nom, *por si las moscas*...— però, perdonant-els-hi la vida, com vós feu, així i tot penseu que són una potència «d'última classe» i que «no arriben enlloc». Sou vós i els vostres amics d'idees els qui, si ells fossin pretensiosos, els faríeu enrampar el coll d'orgull en donar-los tanta importància. Per bé que aquesta importància coincideix amb l'evolució del càrrec, des del primitiu de simples vigilants honoraris de l'intrusisme professional, fins a passar a servidors sanitaris amb devengament metàl·lic. Mentre sirgaven poc o molt sense ingressar altre profit que algun cansament de cames, els selectes de la professió no s'atalaïaren de l'existència d'aquell estol bordisenc, i consentiren la seva vida estèril, com la d'un subjecte imprecís que no es cuca ni ocell, ni carn ni peix. Però, ah!, vingué un estat de força que imposà l'acompliment de les lleis sanitàries i al·trament a Barcelona volgueren ésser exhaurides les vaqueries «per motius» diguem-ne, també, «higiènics», i fou llavors quan es desenterrà un Reglament de l'any 1867, en plena vigència encara, i els subdelegats, no morts com ara, VISAREN DE FRANC uns certificats estesos i cobrats, és clar, com a veterinaris particulars (art. 31 i 32 del reglament suara dit). I llavors esclatà el tro. Els subdelegats eren uns immorals perquè, autoritzats legalment, reunien en

una sola signatura la doble personalitat oficial i privada, permetent-se cobrar per aquesta última condició, uns honoraris més modestos encara que els ridículs que vénen fixats en el paràgraf 9 de la tarifa del 1866 —que ningú no ha tingut cura de millorar— i sense que pel visat reclamessin el tant que els corresponia. Si el servei hagués estat de franc, ningú no hauria tingut esment de l'«anomalia» o «incompatibilitat»; però, on s'és vist cobrar pessetes per serveis prestats! Això mai; això es deixa per a treballs lliurats ubiquament en diferents llocs a les mateixes hores i segons per qui, i en feines de laboratori difoses entre interessos heterogenis i fins per a *enxufes* polifacètics; però prou i res més, que tot això ja és massa. Veritat, company Vidal?

No el sabeu aquell verset epigramàtic que diu:

«el ric s'emborratxa
i està marejat;
el pobre es mareja
i s'ha emborratxat...»

Doncs apliqueu-lo a l'auca de la vida veterinària i convindreu amb mi en la conclusió que «cap geperut es veu el gep», i que «si voleu mal a un gos, dieu-ne que és rabiós» i encara una altra, «si no vols pols no vagis a l'era».

Vós us planyeu del mal que us fan i no us sentiu del que vós, massa engreït —oh, joventut!— féu als altres. Penseu que, qui més qui menys, compta amb els ingressos normals que té creats i quan aquests li perillen es defensa com pot i contra qui sigui. Podrà sortir-ne escalabornat de la lluita, però ha de

persistir per dues coses ben definitives: per virilitat d'home i per instint del viure honest i social.

Per què no feu, doncs, per manera que des del vostre setial d'honor i també de feina, on tots us toleren bé, del contrari—encara que us en rigueu—algun puntal feble s'hi trobaria per a trontollar-lo; per què, dic jo, no procureu agermanar els interessos generals de la classe amb els particulars de qualche sector o grup, sense violències que deïxen rancúnies, ni injustícies que engendren odis malpaïts, que tots hem de defugir i si n'hi ha de creats, escolar-los, eliminar-los?

De no procedir així, penseu, amic Vidal, que serem—com som—la riota de les classes sanitàries que ens tenen per l'ase dels cops, extraient-nos tots els profits i carregant-nos totes les culpes; un símil com entre nosaltres, els veterinaris, es fa amb els subdelegats que tant bescanteu.

No veieu ara mateix, com d'aquelles pessetes, cobrades últimament en paper de pagaments oficials, que per escrúpols de monja heu contribuït a fer escàpoles del profit de companys, ara se'n gaudeix el municipi, posant un arbirt anual de duro per vaca i per inspecció sanitària, que, suposant que els veterinaris municipals un dia la facin—com és la seva obligació—no en cobraran res i sí solament se'n lucraran els administratius participants del *exceso de recaudación*? L'obra dels subdelegats podia ésser millorada, mai destruïda; després de tot significava, en general, una visita de controlament, una visita de prevenció que els vaquers tenien en compte

per a posar més cura en la neteja de l'establiment i tracte del bestiar. Ara ningú no la fa, i què? Els industrials paguen més cara la feina que no reben, i els veterinaris, pel crim d'ésser de la matèria *fané* dels subdelegats s'han d'estrènyer un punt més la ventrera. Era això el que volíeu? Ja ho teníeu, i digueu-me: quines activitats heu esmerçat per tal d'impedir que a l'esquena d'un servei deixat de fer per sanitaris col·legiats, es cobrin impostos més onerosos per a l'industrial, que l'altre pagament que s'ha volgut estalviar?...

Creieu-me, Vidal; deixeu de banda més *banderilles*, mal sien de «luxe» i disfressades amb flocs, car, en fiblar, el *toro* ha de sentir-se'n i tornar-s'hi, i si hi ha *cogida* culpeu, llavors, al *banderillero* que ha punxat, no les banyes del brau, que, ferint s'ha defensat.

I no en parlem més, us ho prego, així com a tots els altres companys. Fem tasca moderna, molestant el menys possible els interessos reconeguts, que aquests són generals i els profits tots els abastarem més tard o més d'hora. És qüestió de paciència i comprensió. I com que crec que aquestes qualitats no us manquen, confio arribar a un estat de transacció favorable a tothom i particularment a la professió.

En aquest sentit, compteu-m'hi sempre; d'altra manera, no em cerqueu enlloc... encara que algú cregui que no hi faig cap falta.

Penseu, però, que la Naturalesa no ha creat res inútil.

Malgrat tot tingueu-me arreu per amic.

Ciutat, desembre del 1934.

Una mica més d'aquest color?

Per Josep Vidal Munné

Amic Sabatés: Ja comprendreu que no és possible deixar sense una discreta resposta, la vostra humorística, irònica i en certs indrets feridora endreça. Tanmateix procuraré no donar-me per enterat de les coses que per a mi puguin significar *banderilles*. Tampoc a mi no m'interessen les polèmiques personals que convertirien la nostra revista en desagradable xafardeig.

Però cal que públicament repeteixi quelcom que ja he dit particularment.

En primer terme jo no sé quina mania heu agafat d'atribuir-me la gènesi del Decret que va decapitar els subdelegats. Podeu estar ben segurs que en el Decret del govern de la República, en el qual es declarava cos a extingir el de subdelegats de Veterinària, deixant-els-hi tansols les coses d'espectacles taurins, jo no hi vaig tenir cap intervenció ni vaig fer res per a crear un ambient contrari als subdelegats.

És de molt abans d'aquesta data que jo considero que les funcions dels subdelegats—concretant més, dels subdelegats de Barcelona especialment—no sols no tenen cap eficàcia sanitària, sinó que lleven al funcionari una bona dosi del seu prestigi en convertir-lo en recaptador d'arbitris. El Sanitari és precis que actuï d'una manera clara i neta com a conseller higienista, i aquesta missió tan digna és desfigurada per la coacció, inconscient si voleu, que significa cobrar cada vegada que es fa una vi-

sita, i encara fer-ho de l'industrial subjecte a inspecció. Acabar amb això que legalment no pot ésser més que circumstancial, sempre m'ha semblat un bé a la professió en general. Per una inèrcia una mica divertida, les visites es feren cròniques, àdhuc quan ja eren força discutibles els drets exclusius a fer-ho. Jo em situo al vostre lloc i potser també hauria defensat uns ingressos que nivellen el pressupost individual, però com que no hi sóc i crec que per redimir les professions i aixecar-les en prestigi i consideració, un factor importantíssim és dignificar-les, cal que hi hagin aparentment víctimes. ¿Voleu un paper més romàntic? I dic aparentment, perquè jo estic segur que sense trigar gaire en trobaríem la compensació econòmica amb escreix. No cal dir res del superior prestigi del servei. El bon nom d'una collectivitat no es guanya amb riqueses, sinó amb una actuació honesta, eficaç i digna a tothora i en tot moment.

Sembla també que jo sigui responsable de l'impost que han carregat als vaquers. Sabeu perfectament que mai no he tingut autoritat ni posició oficial que puguin autoritzar-me per a vetllar per aquests interessos. Si els perjudicats no han protestat és que ja s'hi troben bé. No seria pas la primera vegada que es resignen a pagar per un concepte diem-ne voluntari. Però no crec que el meu criteri sobre aquesta qüestió tingui res

a veure amb la iniciativa de posar l'arbitri municipal damunt les vaques. Si m'arribés a creure això potser sí que m'envaniria.

De la reunió a la qual féreu campana, parlem-ne un xic. Em varen fer una comanda personal per tal que organitzés els Serveis de Veterinària a Catalunya, i jo vaig creure que la meva obligació era consultar els principals sectors de la Veterinària nostrada. I va semblar-me que un representant de cada una de les 5 delegacions, més un representant dels subdelegats era suficient per a conèixer les diverses aspiracions i punts de vista dels companys de Catalunya. Com que jo sabia que els subdelegats més destacats havien rebut molt malament la comanda de referència, no vaig voler-me arriscar a trobar-me amb uns representants disposats a no col·laborar cordialment en una tasca difícil i que precisava, per a fer-la bé, un esperit que no portés els prejudicis de l'hostilitat personal i de criteri professional. Per això advertia a les Delegacions que el representant no fos subdelegat, car aquests companys ja tenien representació exclusiva. Significa això coacció?

Si haguéssiu assistit a la reunió, hauríeu constatat com ningú no protestà d'això. I hauríeu comprovat una altra cosa més interessant: Que en el meu projecte no sols no sacrifico els subdelegats, sinó que se'ls dona una funció definida i se'ls situa en una categoria professional i científica ben digna, que tant de bo sigui un fet el nostre projecte.

Jo no he sentit mai el desig imbècil de minvar per sadisme, la posició econòmica dels meus companys. Si fos a la meua mà, estigueu segur que procuraria què ningú no passés angúnies pel nostre pa de cada dia.

Encara, sobre la reunió *solemne*, permeteu-me una pregunta. ¿La no assistència, fou acord d'una reunió general dels 28 ò 30 subdelegats, o bé la decissió fou presa per sis de Barcelona i un de Girona? Això té una certa importància.

Em penso que no he fugit del camí de l'objectivitat en comentar la vostra endreça, amic Sabatés, però abans de finir, permeteu-me que faci uns aclariments sobre la meua manera d'actuar. A tot arreu on la meua tasca és veterinària o tècnica, no hi traspua la més mínima fesomia de política de cap mena. Si tinc un pensament o una responsabilitat de tècnica professional, alena per damunt dels partidismes i banderíes polítiques. Jo penso que també pot servir-se a la Pàtria, a través d'una professió i al servei de tots els homes de Govern, si no us obliguen a actuacions incorrectes... Després un hom s'enquadra al partit que més li agradi.

I per a acabar. Voleu dir que no especulem sobre supòsits i projectes, d'una manera massa tivant? Si arribo a tenir quiscuna responsabilitat d'organització ja ens vagarà de fer-ne el balanç i la crítica. Mentrestant compteu amb la sincera amistat del vostre company que no vol res més que una entesa fecunda en beneficis per a la nostra Catalunya i la nostra Veterinària.

EL DEURE DE LA VETERINÀRIA CATALANA DAVANT LA SITUACIÓ POLÍTICA ACTUAL

Per Antoni Martí Morera

La restricció que ha sofert l'Estatut en tota la seva extensió, per acord del Parlament de la República, i com a conseqüència de la nit tràgica del 6 d'octubre passat, portarà com és natural, modificacions a l'Estatut Veterinari que els nostres directius tenien a punt d'encetar i posar en pràctica.

Creiem que amb tot i la realitat política de l'hora present, no són pas moments de deixar de banda els projectes esbossats o iniciats, ni d'abandonar posicions, i que d'una poc pensada actuació d'avui en podria sortir malparada la nostra futura actuació.

Possiblement la situació provisional de la política ens obligarà a modificar algunes orientacions de la nostra actuació com a Veterinaris catalans, però com que de fet no havíem encara gaudit dels preceptes estatutaris, aprofitant l'ànima de millora professional que tots els col·legues sentíem, no podem ni devem abandonar el poc que en el projecte s'intentava establir. Pel fet d'ésser Veterinaris, els governants que han tingut entre mans l'Estatut encara no s'havien recordat que al món fóssim, i fora d'un concurs del qual en sortí ben malparada la nostra dignitat, d'unes promeses de càrrecs fetes a determinats companys, del Reglament del Col·legi únic, de la llei de Sanitat, i d'un encàrrec rebut pel company Vidal Munné per organitzar els Serveis veterinaris a Catalunya, res més no s'havia fet en dos anys d'Estatut.

Si bé el canvi polític portarà un trasbals i noves orientacions a la legislació sanitària catalana, això no vol dir que els Veterinaris com a tals i com a ciutadans havem de restar inactius esperant vents més favorables. Si havíem considerat poc adequada per als interessos catalans i veterinaris la llei de Sanitat Veterinària, ara podem treballar en pro d'un millorament de la professió, d'acord —si així ho preveu la nova organització— amb els organismes veterinaris del Poder central, fent que totes les disposicions, referents al millorament dels Serveis veterinaris tinguin, ací, una força i major intensitat. Intensificar els serveis professionals, encara que sigui d'acord amb la legislació de la Direcció General de Ramaderia, no pot entorpir pas la nostra futura actuació dins d'un règim d'Estatut; és més: ara més que mai, és fàcil i possible fer aquesta intensificació aprofitant el Col·legi únic, les Delegacions provincials i les agrupacions comarcals que, sense vida, esperen ressuscitar aprofitant les indicacions dels organismes superiors.

Els Veterinaris catalans tenim el deure sagrat de reconstruir la nostra Ramaderia, bon xic abandonada a mans estranyes per pròpia culpa i per atribuir-se funcions veterinarsies els qui en lloc d'invadir el nostre camp havien de venir-hi a buscar una col·laboració. Per mostra direm que el bestiar porcí per uns mal dirigits procediments zootèc-

tics, ja no és el bestiar sobri i resistent de vint anys enrera i que les malalties infeccioses, ho sap tothom, ens causen cada any unes pèrdues importantíssimes, cada dia en augment. Pot i deu fer-se obra positiva en aquest sentit, per evitar caure més avall, i prendre mesures encaminades a una lluita seriosa i eficaç contra les malalties infeccioses i evitables, de totes i cada una de les espècies animals.

La sanitat catalana a la ruralia, la inspecció sanitària dels centres industrials munafacturadors de carns, té molt que desitjar. Encara hi ha molts municipis que no tenen escorxador ni pensen amb ell; seria convenient per tal de remeiar aquesta deficiència secular, estudiar la possibilitat de construir escorxadors comuns a dos o més municipis que per la seva poca població és completament impossible exigir-los el compliment del reglament d'escorxadors vigent, feina aquesta, que es podria deixar llesta en establir o reorganitzar la classificació de partits veterinaris. Amb referència als escorxadors industrials, de la República ençà, no hi ha positivament resolt altra cosa que la creació del cos de Veterinaris Higienistes, que per fet paradòxic normal i propi d'Espanya està condemnat a la inactivitat. És hora ja que la Direcció General de Ramaderia resolgui d'una manera definitiva sobre els Veterinaris Higienistes; sobre la conveniència o no d'importar carns congelades i sobretot, que ens diguin d'una forma categòrica les espècies animals que poden dedicar-se a la fabricació d'embutits per evitar que molts veterinaris hagin d'estendre certificats per a la circulació d'embutits fabricats amb carns

d'espècies animals no tolerades per la nostra legislació. Endegar aquesta qüestió d'acord amb la Direcció General de Ramaderia i resolent d'antuvi els dubtes que hi pugui haver, no és feina difícil ni de molt temps. Tenim estudiat un projecte d'organització dels serveis veterinaris als escorxadors industrials i fàbriques d'embutits, que procurarem resumir i comentar en un pròxim article.

Tot quan deixem consignat no té altre objecte que demostrar als companys de professió la pila de problemes que tenim a resoldre amb tot i la restricció que ha sofert l'Estatut, com a Veterinaris catalans. Ara més que mai, ens és convenient mantenir la fe i la confiança en nosaltres mateixos; fe i confiança que ens ha d'agermanar i ens ha de portar a la fita del nostre ideal de Pàtria i professió. El dia de demà no ens valdran excuses; tots amb tots havem de fer el màxim esforç per superar l'hora present i tenir el camí esblanat per un futur pròxim.

No fa molt, en un article sobre la situació de la Veterinària Catalana publicat a «La Semana Veterinaria», que un distingit company qualificà de derrotisme butifler, dèiem que el prestigi i dignitat de la Veterinària Catalana no podíem ni devíem esperar-los dels altres companys residents a les terres d'Espanya, sinó del nostre propi esforç. Així podem cloure aquest; ço que ens donguin fet els altres, podrà plaure a molts, però no ens portarà satisfacció del deure complet, ni en serem dignes per no haver-hi aportat els nostres afanys de cada dia, de cada hora, de cada moment.

Calaf, desembre 1934.

ACTIVITAT DOCTRINAL

COMENTARIOS A LA VACUNACIÓN SIMULTÁNEA CONTRA LA PESTE PORCINA

Por Salvador Riera Planagumá

Desde algunos años a esta parte vienen efectuándose con bastante constancia entre los ganaderos la «vacunación simultánea» de los cerdos contra la terrible peste porcina.

Han contribuído a ello las grandes pérdidas que ocasionaba esta enfermedad cuando atacaba una piara, en la que pocos eran los animales que la resistían; los halagadores resultados que en Norteamérica se obtenían con el sistemático empleo del suero-virus y los trabajos que sobre tan interesante tema, han llevado a cabo veterinarios españoles dignos de todo encomio.

En los albores de la vacunación simultánea fueron empleados en Cataluña suero y virus de procedencia húngara, virus que en realidad no podía ser calificado como tal, ya que solamente era suero normal inyectado 24 horas antes de su recogida en la cavidad peritoneal de cerdos apestados. Posteriormente, nuevas marcas, cada vez de mayor solvencia científica, fueron invadiendo nuestro mercado, introduciendo el virus típico y el suero clarificado y concentrado, que señalan verdaderos avances en la técnica de su obtención.

Poco a poco, al compás del tiempo, el ganadero ha ido empleando estos productos y el veterinario familiarizándose con su técnica de aplicación, hasta el punto de que hoy el mercado catalán

absorbe una cantidad grande de suero y virus de las más variadas procedencias.

Casas norteamericanas como la Lederle, Pitman-Moore y otras, rivalizan con las europeas Meister-Lucius, Per-vodick y la española Ibis-Thirf en ofrecer al profesional, productos garantizados. Si tenemos en cuenta que la vacunación simultánea antipestosa es hoy, sin ningún género de duda la columna de sostén de la ganadería porcina de nuestra región, se comprenderá la necesidad de hacer unos comentarios a los resultados obtenidos con su empleo durante estos últimos años, por otra parte formulados desde un punto de vista puramente subjetivo.

Si con una mirada retrospectiva, abarcamos lo acontecido durante estos últimos 4 ó 5 años en la práctica de la vacunación antipestosa, francamente hemos de confesar haberse registrado hechos desconcertantes y de los cuales es preciso se deriven enseñanzas para el porvenir, al descorrer el velo de misterio que los rodea.

La suero-vacunación, por el hecho de la inyección del virus (sangre pestosa) determina una inmunidad activa, proceso que a veces y según la procedencia de los productos empleados, se

revela por trastornos de los individuos vacunados; estos trastornos que constituyen la fase negativa (estado de hipersensibilidad a los procesos infectivos) del proceso inmunógeno, duran normalmente unos 8 ó 10 días y en los cuales el cerdo pierde el apetito a partir del 5 ó 6 día hasta el 8 o el 9. Al mismo tiempo hay ligera reacción febril, postración y a veces ligera diarrea y tos. A partir de aquí, entramos ya en la fase positiva, verdadera inmunidad adquirida que dura, en términos generales, unos 8 ó 9 meses.

Es durante la fase negativa, de menor resistencia del organismo, cuando los gérmenes secundarios o de complicación, huéspedes normales del cerdo, penetran en el mismo, gracias a la poca actividad de sus defensas orgánicas. Así se introducen en algún vacunado los gérmenes de la septicemia porcina y determinan junto con el suípestifer, el escaso número de bajas que ocasiona una vacunación normal (del 2 al 3 % de los animales vacunados).

Pero hay veces en que debido al excesivo grado de virulencia del virus o a las pocas U. I. del suero, la fase negativa es de mayor extensión e intensidad, los fenómenos reaccionales se acentúan, los enfermos en mayor número se agravan por momentos y determinan la muerte de muchos vacunados con el cuadro clínico de la peste porcina pura. La necropsia, en esos casos, revela las típicas petequias, y el laboratorio, llega por exclusión a un diagnóstico de peste: ni en el riñón se encuentran el suípestifer y el suisépticus, ni con la inyección de sangre a otros cerdos se consigue transmitir otra infección que la pestosa.

Toda vacunación debe producir esca-

sas bajas. Si la mortalidad excede del 3 %, puede afirmarse que la reacción vacunal ha sido demasiado intensa y el resultado de la operación no puede conceptuarse como normal.

Deben tenerse en cuenta las conclusiones sentadas por Dorset, Mac Bryde y Niles en 1908, fundamentales desde luego en el problema de la sueroterapia antipestosa, y que subsisten en todo su valor. Debo recordar en especial manera y como apoyo de cuanto digo, las números 8 y 9, que textualmente dicen así: «8.º En la vacunación simultánea no es necesario producir enfermedad en el cerdo vacunado con el fin de asegurar una inmunidad que dure al menos 3 meses». — «9.º Si se dá una dosis suficiente de suero, los cerdos no sufren por la inyección simultánea.»

Vacunando cerdos de igual peso, edad y raza, con productos de la misma procedencia, se obtienen resultados desiguales. Unas veces con cerdos celtas, admirables asimiladores de virus, he obtenido una exigua mortalidad, del 1 al 2 %; otras veces, ésta ha ascendido hasta un 18 ó 20 %, cifra verdaderamente enorme. Donde los efectos de estas excesivas reacciones post-vacunales, son verdaderamente desastrosas, por su frecuencia y su intensidad, es en los cerdos de la comarca del Vallés, hecho que quiero remarcar, por las consecuencias que del mismo se derivan.

En las comarcas de Vich y Granollers, de explotación cerdícola intensa, se cría una raza típica del país, la raza vallesana, obtenida por cruzamiento de la indígena, el céltico de hocico largo y orejas péndulas, con machos yorkshire. De esta forma se ha obtenido un cerdo

precoz, bastante parecido al mejorador por el gran predominio de su sangre, de oreja y hocico corto, de extremidades pequeñas, piel fina y escasos pelos, muy apta para el engorde y con el que se obtienen en pocos meses, pesos remuneradores.

Estos cerdos en la vacunación simultánea no toleran íntegra la dosis de virus que señalan las casas productoras, sean las que fueren. Si les inyectamos el suero y el virus correspondiente a su peso con arreglo a las instrucciones, se obtiene en la mayoría de los casos, una reacción tan intensa, que las muertes post-vacunales se elevan sistemáticamente a un 15 ó 20 % y en algunos casos hasta el 30 ó 40 %.

Si con idénticas dosis de suero y virus de la misma procedencia, fecha y número de control, vacunamos a cerdos de tipo celta de idéntico peso, aun cuando los pongamos en peores condiciones de medio, la reacción es escasa o nula y apenas hay que lamentar alguna pérdida.

El hecho es tan cierto, que los profesionales de estas dos comarcas se resisten en gran manera a practicar la vacunación preventiva por miedo a sus consecuencias y cuando tienen que efectuarlo, reducen en gran manera la dosis del virus a inyectar. Ello determinó, no hace mucho tiempo, a practicar unos ensayos patrocinados por la casa «Meister-Lucius», los cuales evidenciaron hasta la saciedad, la verdad de los hechos anteriormente expuestos.

La causa determinante de este estado de cosas, es a mi parecer, bastante clara: la raza.

El cerdo de Vich tiene una gran sensi-

bilidad al virus del cólera, consecuencia obligada de su precocidad y exotismo. Hablando en términos generales, las razas más sensibles a las enfermedades infecciosas, son las más finas y mejoradas. Un cerdo de raza autóctona resiste mejor las infecciones dominantes en el país que cualquier otro cerdo importado y por lo tanto perteneciente a una raza exótica. Influyen en ello una serie de factores que son los que determinan en suma, la aclimatación. Igual ocurre con las otras especies e incluso con el hombre.

Estos cerdos sólo toleran la tercera parte de la dosis normal de virus. Así, sólo deben ser inyectados, en la suero-vacunación, 0·3 c. c. de los virus europeos y 0·7 c. c. a 0·8 c. c. de los norteamericanos. Si se sobrepasan estas dosis, el fracaso es casi seguro.

Aparte estos intensos brotes post-vacunales, de los que acabo de hablar, el ejercicio diario de la clínica, ofrece a la consideración del práctico, otros casos, dignos de mencionar.

Ocurre algunas veces que piaras suero-vacunadas 4 ó 5 meses antes, contraigan una peste en forma aguda, que ocasione bastantes bajas, cuando teóricamente los animales que las constituyen debían estar inmunes contra la misma. Esto demuestra que el concepto arraigado, hasta entre compañeros, de que «los cerdos vacunados no pueden contraer la peste», es erróneo y debe ponerse sobre aviso para no eliminarla automáticamente al hacer el diagnóstico de enfermos vacunados. Nos evitaremos con ello una serie de sinsabores y fracasos, al indicar como septicemia porcina lo que es solamente un cólera típico.

Estos casos son debidos a poca actividad del virus empleado, el que determina una inmunidad de corta duración.

La potencialidad del virus es ciertamente variable, pues uno de tipo exótico por su excesiva atenuación o virulencia en relación con la dominante en la localidad, puede no convenirnos. En el laboratorio y por pases sucesivos por lechones, se exalta hasta el extremo que es preciso atenuarlo con una solución concentrada de fenol. No obstante, dentro esta variabilidad, presentan los virus de distintas procedencias un cierto uniformismo, hijo de que la peste en todas las partes del globo, evoluciona en plazos bastante fijos y presenta una sintomatología casi idéntica.

Por otro lado, el virus filtrante es sumamente sensible a la acción de los agentes atmosféricos; un cambio brusco de temperatura puede anularlo en poco tiempo, a veces basta para que esto suceda, el exponer involuntariamente al sol el paquete que se envía.

Como resumen de todo ello, puede afirmarse que los intensos brotes postvacunales son casi siempre debidos, o a falta de U. I del suero o a mala preparación del virus.

* * *

Los técnicos españoles de la casa Pitman-Moore, en reciente trabajo y como resultado de investigaciones al efecto practicadas, llegan a unas conclusiones que no estan en consonancia con lo que acabo de exponer. Sientan estos técnicos, tres conclusiones provisionales, dignas de ser comentadas. Literalmente dicen así: «1.ª Que existe de hecho

una enzootia de carácter general y de forma larvada en la mayoría del ganado de cerda, consistente en una infección mixta por suipestifer, pasteurellosis y paratífus B.» — «2.ª Que al vacunar el animal con la vacunación simultánea de suero y virus, la reacción (fase negativa) que produce el proceso de inmunidad contra la peste porcina, predispone a la exacerbación de los agentes causales de las infecciones mixtas (suipestifer, pesteurelas, etc.) que viven saprofiticamente en el animal y por la debilidad circunstancial que le produce la vacunación; se vuelven virulentos y ocasionan muertes por septicemia hemorrágica o infecciones mixtas asociadas a la anterior.» — «3.ª Que existe degeneración en la raza y por lo tanto una disminución de resistencia de la que tenían años atrás.»

Veamos cada una de ellas.

La primera conclusión, es obvia. Hay que tener en cuenta, que tanto la bacteria ovoide, como el suipestifer y paratífus, son huéspedes normales del pulmón e intestino del cerdo y que sólo se exaltan y se vuelven patógenos en cuanto por diversas circunstancias, casi siempre el paso previo de virus filtrante pestoso, se crea un estado de menor resistencia en el organismo que los aloja.

El cerdo, por su alimentación, por el medio que lo rodea, es un animal que ofrece magnífico campo de acción a todos los gérmenes del grupo colitífico y en especial manera al sub-grupo del hog-cólera, dentro del cual el suipestifer es el hermano mayor, y el bacilo de Volgasten, causante de la peste porcina bacilar, el hermanito que le sigue

en importancia. Por ello casi todas sus enfermedades infecciosas son de tipo intestinal, o cuando menos este órgano es uno de los principales afectados.

Ahora, que de eso a creer que su sola presencia ya determina un estado de morbosidad y aceptar en su consecuencia que todo o casi todo el ganado porcino catalán es objeto de una infección mixta latente, media un abismo.

Parece desprenderse del contenido de la 2.ª conclusión, que forzosamente la vacunación debe ir seguida de trastornos más o menos pasajeros, y que las muertes post-vacunales son siempre debidas a las infecciones mixtas.

Y nada más lejos de la realidad. He citado anteriormente la conclusión n.º 9 de Dorsset, la autoridad máxima en la materia, para afirmar que para obtener una inmunidad duradera, no es necesario causar ningún trastorno al individuo vacunado; afirmar lo contrario sería tanto como negar U. I. al suero empleado o atribuir al virus una virulencia que no debe tener.

En cuanto a las infecciones mixtas, las investigaciones de estos últimos años sobre el *suisépticus*, han modificado de tal manera el concepto tenido hasta ahora de su modo de actuar, que a no dudar, dentro de poco tiempo no faltará quien le niegue casi poder patógeno. La frecuencia de su presentación junto con el virus filtrante, los trabajos de Hutyrá y Preisz, que sólo reconocen a la septicemia un escaso poder difusivo y la propiedad de ocasionar lesiones secundarias en el cerdo pestoso, así como los modernos trabajos, que relegan a la bacteria ovoide a un plano secundario, en contraposición con las afirmacio-

nes de la escuela alemana, con Ostertag a su cabeza, confirman esta impresión.

Las afirmaciones de von Ostertag, de haber provocado el cuadro típico de la septicemia porcina con cultivos puros de bacteria ovoide, son cada vez más combatidas y pierden terreno por momentos. Los trabajos de los norteamericanos y especialmente en estos últimos tiempos, aceptan la septicemia como enfermedad de complicación del virus filtrante e identifican como pestosos, la inmensa mayoría de pretendidos casos de pulmonía contagiosa, pero casi niegan la existencia de esta enfermedad como primaria y en estado puro.

A mayor abundamiento, Frosch y Broll afirman que en algunos casos de septicemia porcina crónica, en los cuales el estado anatomo-patológico no permite relacionarla con el cólera, han comprobado, como causa, el virus filtrante. W. Freí dice a propósito de la septicemia porcina, lo siguiente: «Representa una infección muy rara y su nombre debe pronunciarse muy pocas veces. Esta enfermedad como hemos dicho, no tiene ninguna importancia práctica, por lo tanto... etc.»

En cuanto al *suipestifer* y al *paratífus* B., comprendidos en el grupo genérico de «*paratífus*», son junto con la bacteria ovoide, huéspedes normales, es decir, viven saprofiticamente en los órganos del cerdo. Por lo tanto, su presencia en las vísceras de un necropsiado, no revelan el que ellos sean los causantes de la muerte; solamente la inyección de sangre filtrada a un animal susceptible a la peste (cerdo) puede aclarar el diagnóstico y casi siempre resuelve el problema a favor del hog-cólera.

Clínicamente, son muchos los casos en que la lenta difusión de la epizootia, la existencia de la tos como único síntoma, con ausencia absoluta de transtornos intestinales y el resultado de las necropsias hace pensar con fundamento en una pulmonía contagiosa y en cambio el laboratorio no puede revelar la presencia del *suisépticus* y por exclusión llega a un diagnóstico de cólera que el desarrollo posterior de la enfermedad, siempre confirma.

Por eso, por error de diagnóstico, al tratar muchas piaras enfermas con producto contra el *suisépticus*, se obtiene un recrudecimiento en la marcha evolutiva de la infección, que cede prontamente cuando al darse cuenta del lapsus cometido, se recurre al tratamiento de la peste, la afección causal.

La 3.ª y última conclusión, que supone una degeneración en los cerdos de Vich y Granollers, a mi entender, no puede ser sustentada bajo ningún concepto.

Precisamente esta raza, muy mejorada, por los factores que en ella intervienen, y especialmente por la alimentación y el cruzamiento con cerdos ingleses, cumple la finalidad con que fué creada. Son cerdos precoces, de rápido crecimiento, desprovistos de los inconvenientes de las razas perfeccionadas como las Yorkshire y Middlerex, y que así como el celta necesita dos y tres años para poder ser sacrificado con un peso de 100 kgs., aquellos lo alcanzan en diez u once meses. El gran rendimiento en carne y su rápido desarrollo, hacen que sean muy apreciados en el mercado y si la «ley del óptimo» de Barón es cierta, es el tipo mejor para la producción de músculo.

Si a eso se llama raza degenerada, y debemos mejorarla, retrotrayendo las cosas al tipo del celta, ambulante eterno y ayunador a la fuerza, o al extremeño, cargado de grasa y con tres o cuatro años a cuestras; si lo que debe ser citado como modelo y digno de imitación, pues como tal, debe ser calificada la creación de este núcleo de cerdos, llámesele raza o variedad de las comarcas de Vich y Granollers, se señala como malo, es que verdaderamente yo ya no sé donde estoy.

Zootécnicamente, el tipo de cerdo mejor es el que más rinde, el que más rápidamente transforme el capital empleado en su explotación, sin olvidar las condiciones de medio y las apetencias del mercado. Ahora bien, ¿que ese cerdo es más susceptible a las enfermedades que el indígena? Venga en buena hora la Medicina, con sus laboratorios y fórmulas y resuelva esa excesiva susceptibilidad, pero pretender que para servir al veterinario, tengan que modificarse las razas a su capricho, en contra las normas que la Zootecnia señala, eso, jamás.

No tergiverse los conceptos, ni las cosas. Medicina, en este punto concreto, debe estar supeditada a la Zootecnia; es ella la que debe resolver el problema, no esta última.

* * *

En Norteamérica, el problema de la prevención de la peste, aún no lo consideran resuelto satisfactoriamente. Es cierto que con la suero-vacunación han reducido la mortalidad anual de cerdos, de 20 millones a uno y pico, pero no es menos cierto que esta última cifra es aún exorbitante en atención a los trabajos y dinero gastado para conseguir

reducirla a un *mínimum* casi despreciable.

Sostienen los técnicos americanos que estas bajas son debidas a imperfecciones en la elaboración del inmunosuero y de la sangre virulenta y no creen sean achacables a causa infecciosa distinta a la peste. Dorsset afirmó rotundamente en este último Congreso Internacional del Waldorf-Astoria que los rotundos éxitos alcanzados en los E. U. durante estos últimos años débense a la aplicación de un virus activísimo y una fuerte dosis de suero.

Véase pues cuán distinta es la manera de apreciar los hechos. Mientras los norteamericanos, cuya perfección en la técnica de obtención del inmunosuero es envidiable, creen que puede irse aún más allá en el refinamiento técnico, los españoles dicen haber obtenido un producto prácticamente insuperable y cargan el muerto, como vulgarmente se dice, a las otras infecciones, o al veterinario que aplica el producto.

En cuantas reclamaciones, por fracasos obtenidos, se hacen a una casa productora, ésta, es ya tradicional, que se escude, en defensa de su prestigio y sus intereses, cosa que por cierto yo no censuro, en dos puntos: Error de diagnóstico, achacando siempre las bajas a la pulmonía contagiosa o bien a la impericia del vacunador. La casa productora contesta siempre, sustentando un criterio peregrino: nuestro suero y virus sale debidamente controlado de nuestros laboratorios, por lo tanto es inadmisibile un fracaso y en caso de haberlo obtenido, el veterinario es el causante de ello. Otros, más comedidos quizás, no hacen acusación tan concreta, pero

la dejan sobreentender, que para el caso es lo mismo.

Es muy cómodo afirmar la bondad de un producto desde el laboratorio, la mansión de los elegidos, y es más cómodo todavía no admitir reclamaciones sobre un producto por ignorar la aplicación que del mismo se haya hecho. No parece sino que la técnica de preparación del inmunosuero sea algo sencillísimo, que no se salga fuera de las normas de lo corriente y en cambio la aplicación del mismo sea algo complicado y necesario para ello una mentalidad excepcional.

Viene a propósito y para reforzar mi argumentación, un reciente artículo del Dr. Eichorn, en que hablando de la preparación dice: «no era raro que cualquier individuo estableciera una fábrica (se refiere a laboratorio productor de material anti-colérico) en algún pajar abandonado» y en otro párrafo «que existe extraordinaria variación en la actividad de los varios sueros».

Y es que hay que convenir que del campo del microscopio al reino de la quimera sólo media un paso, y que del laboratorio al templo de los mercaderes, también media otro paso, pero bastante más corto.

He empleado en gran escala y durante muchos años, sueros y virus de procedencias diversas. Hoy por hoy, puede afirmarse que la mayor actividad corresponde a los productos norteamericanos; afirmar otra cosa sería faltar a sabiendas a la verdad y negar lo que la práctica enseña. El control que el departamento de Agricultura de los E. U. ejerce sobre los laboratorios destinados a la elaboración de material anti-colérico

es intenso y exigente, a diferencia de los europeos, que lanzan sus productos, sin pecar de exagerados en sus comprobaciones.

Obedecen todas las casas productoras a principios excesivamente rígidos, al señalar las dosis de suero y virus a inocular. La fijeza en la dosis, según el peso, pero sin tener en cuenta la raza, es algo que pugna con el más elemental concepto de la medicina. Si al práctico lo primero que se le enseña, es que no hay enfermedades y sí enfermos, es decir, que los individuos y las razas reaccionan de distintos modos al ataque del mismo agente morbígeno, también es natural que los cerdos inoculados, reaccionan de modo distinto ante las mismas dosis de suero y virus.

Si posible fuera, lo cual ya sale de la órbita del profesional, para cada cerdo deberían señalarse las dosis correspondientes, en el momento de la vacunación, teniendo en cuenta su raza, su peso, su edad, su estado de carnes y otros factores susceptibles de hacer apreciar el estado de las defensas orgánicas. Mas ya que esto es imposible

en la práctica, debe dejarse al arbitrio del profesional, el señalar estas dosis, oscilando, eso sí, entre un mínimo y un máximo.

Es sumamente cómodo, como antes ya he dicho, al hacer una reclamación, excusarse en el veterinario, en estos casos limitado al papel de obrero manual que aplica, prospecto en mano, las dosis que la casa impone.

Como compendio de todo lo dicho y para terminar, me atrevo a sentar cuatro conclusiones:

1.ª Los productos anti-coléricos procedentes de Norteamérica, deben reputarse como de acción más eficaz y regular, que los de elaboración europea.

2.ª Que los brotes post-vacunales intensos, deben ser achacados a mala calidad del producto empleado, mientras no se pruebe lo contrario.

3.ª Que en estos brotes, los gérmenes de complicación, ocupan un lugar muy secundario, y

4.ª Que para Catalunya, el problema antipestoso, consiste en la utilización sistemática de un virus potente y un buen suero, en suficiente dosis.

Col·legi Oficial de Veterinaris de Catalunya

ESTATGE SOCIAL:

PORTAFERRISSA, núm. 10, 1er.

TELÈFON 21202

Oficines i dependències professionals
Servei de Secretaria, tots els dies de 4 a 6
Biblioteca per a ús de tots els col·legiats
Servei de Cafè i sala de tertúlies

INVESTIGACIÓ I MORFOLOGIA MICROBIANA DE L'HEMOGLOBINÚRIA BOVINA, A CATALUNYA

Per Lluís Salvans i Bonet

Tots els anys, sense excepció, des de fa mig segle, potser més, que en diverses contrades de Catalunya i entre elles la comarca del Berguedà, com si fossin estigmatitzades, paguen un fort tribut a aquesta destrallera malaltia, modernament anomenada piroplasmosi bovina.

Paraula exòtica, paraula composta i expressiva d'una infecció específica, paraula l'etimologia de la qual no expressa pas prou clar si es deriva del mot *pirun* pera, o de *piros* foc, i que de la morfologia microbiana que vol representar, no presenta pas sempre la forma de pera o piriforme que sembla que és la que li dona aquell nom.

Poques malalties com aquesta, han suscitat tantes discussions. Tècnics i profans, i cada u amb el seu lèxic, argumenten segons la seva manera d'entendre aquest mal.

Entre la gent ramadera, uns creuen que és una *calor* que s'ha ficat al cap del bestiar i propaguen les excel·lències d'un canvi a un clima més fred. Altres diuen que és una calorada per haver llaurat al sol i aconsellen portar les vaques a una riera o dutxes sota una resclosa. Hi ha qui creu que són vaques que no fan prova; diuen que són vaques de ponent i que no fan prova en el nostre país. No falta qui ho atribueix a una mullena o a un cansament, etc.

Aquesta diversitat de criteris referent a les causes determinants que argüeixen els profans, fa contrast amb l'unificat criteri microbià que sostenen els professionals moderns.

Amb tot, hi ha, però, un fons de coincidència en allò que fa referència amb el diagnòstic de l'hemoglobinúria. També hi ha un altre punt de convergència de criteri, i és que uns i altres accepten que la malaltia es produeix en temps de bonança i per elements externs.

Més encara; hi ha una altra coincidència, i és que ni uns ni altres, empírics i tècnics, no havien pogut comprovar i demostrar d'una manera incontestable les seves asseveracions.

Els primers es perdien en conjectures més o menys enginyoses i raonables, i els professionals —entre els quals hi havia tècnics de vàlua— fracassaven en les investigacions.

Per últim hi ha encara un altre punt de vista comú, i és el pronòstic, fatídic per cert, que mor un 90 % del bestiar que emmalalteix d'hemoglobinúria bovina.

Diagnòstic

Estudi Clínic.—Gens no sorprendrà, doncs, si diem que als pocs casos que hom visita, s'adona de dues coses:

Primerament, que es tracta d'una malaltia que mai no és observada durant l'hivern, ni en bestiar d'establació constant; que si alguna vegada ha atacat a alguns vacuns establats, es comprova tot seguit que poc temps abans havien fet llargues caminades per camins ramaders, o havien concorregut a alguna fira, o havien tornat de muntanya, o havien sortit a estones al dia a pasturar en les margeres de camí ral, i

Segonament, el que hom nota és l'estat avançat en el curs de la malaltia del pacient que li presenten per a guarir.

Es així que hom es troba davant del greu quadre clínic d'una vaca que migfent tintines segueix rerassagada al ramat, i que amb tot i caminar poc a poc, respira amb manifest sobre-alè, una vaca que aquí s'aixeca i allà s'ajeu, que menja sense gana i que en lloc de remugar fa xerriscar els queixals, una vaca de mirada trista, amb ulls plorosos, amb fortes ulleres llagrimjades, amb el cap baix i calent, àdhuc les banyes, amb la boca encesa i ardent com un forn, amb el ventre caigut i voluminós en la seva base, amb mucoses enrojolades i groguenques que tenen quelcom de semblant amb el color de l'escorsa de taronja una mica verda. Els pulmons li funcionen amb lleu acceleració però sense senyals ni sorolls estranys a la seva integritat. El pols fluix i accelerat, el pols precordial tumultuós que fins fa moure la barballera en impellir violentament la sang.

Les funcions digestives es troben fortament pertorbades, alternant-se la diarrea mal-olent amb el restrenyiment irritable.

La temperatura rectal és de quaranta graus. L'orina roja, d'un roig fosc com

vi negre i recoberta amb una escuma blanca.

Recollida curosament l'orina i dipositada dintre una ampolla de vidre blanc i transparent, hom nota la persistent uniformitat de la seva rojor. També es nota com una mica de xerigot, que és l'albúmina i alguns residus plàstics de la sang, ço que fa que perdi nitidesa la seva rojor.

Deixant l'ampolla d'orina un o dos dies sense sacsejar-la s'observa un petit sediment al fons; l'orina resta tan uniformement roja com abans, si bé una mica més clara i transparent, la qual cosa la distingeix d'altres orines tèrboles, més o menys rogenques, pròpies d'altres malalties del bestiar boví, però en aquests casos la terbolesa de l'orina té una coloració roja i inestable, puix que deixada 24 hores en repòs queda molt de solatge en el fons de l'ampolla, mentre que la part líquida retorna al color normal de l'orina.

De l'anàlisi químic fet en el Laboratori del partit de Berga pel seu director Sr. Cardona, resulta:

«Orina de reacció alcalina, densitat 1018, 12'278 ‰ d'albúmina, color roig fosc, tèrbola, contenint hemoglobina i glòbuls roigs.»

Si fem un tall a l'orella de la malalta surt una sang esclarissada, anèmica. Si hom fa una preparació microscòpica seguidament nota una enorme disminució de glòbuls roigs. Si es tracta de colorejar l'esmentada preparació pels procediments tècnics més recomanats: Romanowsky, Giemsa i altres, no es percep la presència dels microbis parassitaris que hom cerca.

No els hi troba, senzillament, perquè

succeeix com en el diagnòstic clínic, que el procés patològic es troba en una fase molt avançada de l'enfermetat i els agents destructors dels glòbuls han sortit de llur lloc endoglobular.

Aquests fets ens varen demostrar que si volíem conèixer bé aquesta enfermetat, ens calia començar pel començament, això és, estudiar la malaltia des de la seva iniciació i període no diré d'infecció però sí de reacció d'aquesta infecció.

Per aquest motiu se'ns suggerí el següent: En tot cas que ens avisaven i sabíem, procuràvem prendre la temperatura de totes les vaques companyes de la malalta. Com que aquesta malaltia generalment es presenta en forma de casos aïllats, fracassàrem en els nostres primers intents, però la nostra fe i la nostra perseverança ens permeteren durant un període d'alguns anys, veure no un cas, sinó molts.

És per aquesta circumstància que nosaltres podem presentar l'estudi complet personal d'aquesta malaltia, que amb molt de gust transcrivim.

Si quan en un estable o vacada apareix un cas d'hemoglobinúria hom observa sistemàticament totes les vaques o bous companys del malalt, no li és difícil de trobar-ne un o altre que mig tristoï segueix rerassagat del ramat, amb el pèl del coll i espatlles esborronat, amb les conjuntives congestionades, boca ardent, llengua grossa, pols fort i accelerat i temperatura rectal de 41 a 42°C. Amb tot, els excrements i l'orina semblen normals; àdhuc mengen i remuguen amb curts intervals, encara que hom pot notar que de tant en tant, paren sobtadament de menjar i fan xerrisquejar els

queixals. Passat aquest mareig es posen més tranquils.

És aquest el quadre clínic que correspon al primer dia de la malaltia; és, podríem dir-ne, la fase de reacció de l'enfermetat, la qual passa gairebé sempre desapercebuda.

Si hom fa un tall a l'orella del malalt, surt la sang com si fos congestionada. Si en fem una extensió i l'observem en el microscopi podem constatar que conté glòbuls roigs en proporció i forma normals.

Al dia següent, o sia al segon dia de la malaltia, s'agreugen els símptomes clínics i no tarda en aparèixer l'orina lleugerament rogenca.

Si fem sagnar una orella, la sang sembla quelcom més fosca, més espessa, agafallosa. Les preparacions microscòpiques de la sang presenten un quadre micogràfic especial: no sembla pas haver disminuït el nombre de hematies, però es nota certa modificació en la morfologia d'alguns d'ells: talment sembla que es tornin abonyegats.

Al tercer dia l'aspecte del malalt és greu. Els símptomes tenen el màxim d'intensitat. El cor batega amb violència, impellint enèrgicament la sang, que exterioritza llur pas tumultuós per les caròtides bo i fent moure les barbel·leres com si fos un pèndol.

El pols és més accelerat i menys fort, les mucositats enceses presenten un fons amb certa grogor; l'animal està abatut, dóna la sensació de tenir el terç posterior molt debilitat, camina tambalejant. La temperatura rectal, però, no passa dels 40°C. Ha cedit una mica.

És en aquesta fase àlgida de la malaltia quan apareix el seu símptoma pa-

tognòmic, l'hemoglobinúria. L'animal orina molt i l'orina és intensament roja.

La sang que hom fa rajar de l'orella, és encara agafallosa, però més esclarrissada. El recompte de les hematies denota una enorme disminució numèrica; queda reduïda a molt menys de la meitat de la seva xifra normal. Els glòbuls roigs que resten presenten formes anormals: n'hi ha d'extremadament abonyegats juntament amb les hematies senceres, hi ha estromes o membranes de glòbuls romputs.

Aquest quadre microgràfic, demostra de la manera més evident que la sang dels malalts és objecte d'un procés hemolític; amb aquest procés líssic es descompon l'exihemoglobina globular i lliberta l'oxigen i hemoglobina i aquesta és expulsada per l'orina donant-li la coloració roja i característica de l'hemoglobinúria.

És llavors quan els ramaders comencen a comprendre que tenen un bou o una vaca amb hemoglobinúria i encarreguen al tècnic el seu guariment.

Amb tot això passa un altre dia i així entrem al quart dia de l'enfermetat.

És llavors quan el tècnic es troba davant d'un malalt greu, en curs avançat de l'hemoglobinúria. Aquí ens trametem a les nostres disquisicions emprades al començament d'aquest treball.

Si hom fa un tall a l'orella del malalt surt una sang feble i esclarissada. Si en fem preparacions microscòpiques, notem una enorme disminució d'hematies; talment semblen reduïdes a una quinta part del seu nombre normal. Es veuen pocs glòbuls roigs i deformats.

A l'endemà, o sia al cinquè dia, l'animal està sumament feble, el pols petit

i accelerat, les mucoses assequibles es tornen anèmiques i ictèriques; la temperatura rectal descendeix a 38,5 °c. i a menys. L'orina es torna negrosa, els excrements diarrèics i fètils. Les preparacions de sang denoten la presència de pocs glòbuls roigs.

En entrar al sisè dia, sembla que entri en una fase estacionària que dura un o dos dies més; en aquesta fase de la malaltia, el malalt sembla trobar-se més descarregat, més tranquil, menja algun mos, jeu, descansa i fins i tot podria creure's que ha fet un tomb per anar bé; la temperatura és normal o subnormal. Les mucoses cada vegada més anèmiques i groguenques, però torna lleu disnea, el pols és imperceptible i cap allà el setè o vuitè dies l'animal mor, sense sofriment i amb temperatura subnormal, fins a 36 °c.

Practicada l'autòpsia trobem el fetge congestionat, la melsa lleugerament infartada, la bufeta del fel repleta i dilatada, els ronyons amoratats en llur interior, el llibre replè d'aliments ressecats, etc. L'aspecte general de les carns acusen un estat anèmic i es descomponen molt aviat.

Si hom sacrifica l'animal en el curs de la malaltia, per allà els tres o quatre dies de malalt, troba ja el fetge lleugerament congestionat, el llibre replè i ressec, els ronyons quelcom morats i la bufeta irritada. Les carns tenen un aspecte gairebé normal, però es descomponen prompte, comencen a tornar-se negres a les vint-i-quatre hores del sacrifici.

* * *

Fins aquí, ens hem limitat a fer una mica d'història i a descriure l'aspecte

clínic, urològic i hematològic de l'hemoglobinúria bovina, de Catalunya.

Expressament ens hem abstingut de parlar fins ara de la seva etiologia o naturalesa de l'enfermetat. Ho hem fet per a no congestionar la primera part del nostre treball i per a poder presentar d'una manera gràfica i senzilla un estudi de les causes determinants de l'esmentada malaltia.

Les repetides observacions que portàvem fetes del procés de destrucció globular ens havien convençut tant que era obra de naturalesa microbiana que ja ho atribuïem a un protozoiari. Em prenem doncs la tasca d'escatir-ho.

Microbiologia

Valent-nos de les extensions de sang que ens serviren per a les observacions hematològiques que acabem d'esmentar i examinades al microscopi a 1000 i 1200 diàmetres i sense colorejar, constatem, que:

La sang dels animals hemoglobinúrics recollida durant el període de reacció orgànica, o sigui en el primer dia de l'enfermetat, presenta dintre les hematies uns corpuscles esfèrics, petitíssims, transparents i refringents, sense nucli visible, podent-se contrastar gràcies al círcol que ofereix llur membrana envoltant. Aquests elements corpusculars generalment es troben de dos en dos, en forma de diplococs, allotjats en el centre de les hematies, la morfologia de les quals no presenta modificació visible.

Examinades les extensions de sang recollides al segon dia de la malaltia, observem que els esmentats corpuscles s'han deslucats acostant-se a la perifèria

endoglobular. En alguns casos es veia clarament com si els corpuscles empenyessin amb força centrífuga, la membrana del glòbul roig, abonyegant-la.

Les mostres de sang recollides al tercer dia de la malaltia, denotaven una disminució de glòbuls roig considerable, i s'observava que els corpuscles endoglobulars estaven junt i apretant la membrana de les hematies fins a deformar-les i a rompre-les. En algunes ocasions es veien encara els corpuscles junt amb la membrana globular que acabava d'esbotzar-se.

Les extensions de sang recollides al quart dia, pocs glòbuls roigs presentaven, ni es distingien corpuscles en el sèrum. D'altra banda era difícil de veure'ls.

Aquestes preparacions ens foren sempre les més dificultoses en tots conceptes, sigui per deficiència de tècnica —a les quals tampoc hi estàvem habituats—, sigui perquè el procés emolític continuava la seva obra; però el cas és que mai no poguérem fer observacions precises en les mostres de sang des del quart i cinquè dies de la malaltia. Per altra banda, com dèiem abans, els corpuscles es fan visibles dintre els glòbuls perquè contrasten amb el marc de la membrana globular.

Pel que havem vist, les manifestacions clíniques i urològiques, guardaven relació i coincidència amb l'evolució del procés destructiu de la sang, i aquest seguia paral·lel amb el cicle evolutiu dels corpuscles endoglobulars que acabem d'esmentar.

No ens cabia cap dubte, doncs, que la destrucció globular era provocada pels corpuscles que trobàvem dintre d'ells i

que consideràvem hematozoaris i que l'hemoglobinúria era una conseqüència d'aquell procés, i per tant, un símptoma patognòmic.

Amb tot, el nostre criteri no era pas acceptat encara per alguns tècnics d'aquesta capital que no volien reconèixer, però tampoc negaven, que allò fossin piroplasmes, puix que no concebien altres piroplasmes que els de morfologia piri-forme.

Per tal d'obtenir preparacions en les que els corpuscles o protozoaris presentessin més relleu i ensems per trobar algun cas on l'agent causal es presentés més característic, vàrem tornar a començar els nostres treballs no perdent cap avinentesa.

Érem a l'estiu de l'any 1918 que ens avisaren de Castellar del Riu per a veure unes vaques que *orinaven sang*, com vulgarment diuen, al mateix temps ens avisaven de Campllong i d'una masia de vora Berga. En tots els casos prenguérem mostres o extensions que fixàrem al calor.

De cada animal fèiem varies preparacions. D'aquesta manera ens era possible de poder sotmetre a diverses investigacions una mateixa mostra.

Així unes preparacions les miràvem sense colorejar i les altres les teníem amb blau, violeta i amb les coloracions clàssiques de Romanowsky i Giemsa; però ens serviren per a major confusió, puix que les preparacions que a 1200 diàmetres sense colorejar es distingien perfectament els corpuscles endoglobulars, una vegada tenyides distingíem millor els glòbuls sanguinis, però els corpuscles se'ns presentaven foscos, deformats, com gruixuts i irregulars, talment

semblaven una molècula estranya indefinible.

Érem ja estiu entrat quan ens avisaren de Campllong per una altra vaca que orinava sang; recordem que era un dia borrascós a pesar del temps en què érem; recordem també que férem la visita i les extensions de sang sota el simbòlic Pi de les Tres branques del pla de Campllong; no oblidem tampoc dificultats que per fer les extensions i fixar les preparacions ens posaven les fortes rufades d'aquell dia bru; ni dins l'estartalada casa-masia poguérem treballar segurs.

La vaca de referència, presentava clínicament un cas d'hemoglobinúria de simptomatologia menys greu, de curs més lent. Feia dos dies ja que orinava roig, però un roig clar. Era un quadre clínic sumament benigne i lent comparat amb els altres casos que havíem estudiat.

Feia dos o tres dies que orinava roig i la seva sang contenia encara abundosa quantitat de glòbuls roigs, molts dels quals es trobaven lliures d'elements estranys, això és, de corpuscles o hematozoaris.

Però els glòbuls atacats ho eren per dues formes diferents de corpuscles: els uns—dels quals n'hi havia pocs—eren esfèrics, tal com eren els que ja coneixíem, i els altres tenien forma de pera invertida, diríem iguals o una mica més petits que els que havíem vist fotografiats en els treballs de la febre de Texas. Eren el tipus clàssic del piroplasme bigèminum.

Amb el nostre convenciment i la nostra satisfacció de poder demostrar d'una manera incontestable les nostres asseve-

racions tornàrem als Laboratoris: primer al del partit de Berga, després al Laboratori municipal de Barcelona i en ambdós llocs i després de molt mirar preparacions confirmàrem el nostre diagnòstic bacteriològic de l'hemoglobínúria bovina.

Volem consignar que aquestes preparacions no eren gaire pulcres ni de gaire durada; per una part no tenien prou tècnica i per altra part les circumstàncies en què havíem de treballar ens agreujava la nostra inexperiència en el treball de laboratori. Quant a la coloració d'aquestes preparacions ens trobàrem amb les mateixes dificultats de tenyir els corpuscles i que ens eren de millor tinció pels procediments clàssics els corpuscles piriformes.

En altres casos posteriors, poguérem fer amb més tranquil·litat algunes tincions de preparacions de sang i constatarem que els corpuscles esfèrics són extremadament sensibles als colorans i d'una manera exagerada al blau de metilèn, fins a l'extrem que bastava dipositar una gota de solució normal de blau de metilèn sobre la preparació i rentar-la immediatament al raig de l'aixeta a tota pressió per a romandre els corpuscles endoglobulars no solament tenyits sinó embotiflats.

Aquí, se'ns farà una pregunta. Són piroplasmes els corpuscles esfèrics endoglobulars tantes vegades esmentats en el transcurs d'aquest treball? Nosaltres hem començat per considerar-los protozoaris i en trobar-los dintre la sang els hem qualificat hematozoaris els quals en llur vida parassitària i per a satisfer les seves necessitats respiratòries molt sensibles a la manca d'oxigen, provoquen

la destrucció de l'exihemoglobina de les hematies apropiant-se de l'oxigen, i esgotat l'oxigen endoglobular rompen llur membrana per a continuar la seva vida parassitària a despeses de l'organisme del qual s'han ensenyorit.

Per altra part, ¿no hi ha altres formes de piroplasmes i àdhuc modalitats diverses d'una mateixa forma?

És més, Ligneres i Nicole accepten en l'hemoglobínúria bovina l'existència d'uns piroplasmes esfèrics i diminuts d'una micra de diàmetre. Per què, doncs, els corpuscles esfèrics, refringents i transparents que trobem sempre dins dels glòbuls roigs de la sang recollida en els primers dies de l'hemoglobínúria no poden ésser piroplasmes?

Si, morfològicament, hem contrastat dues formes distintes de piroplasmes en les nostres investigacions personals, també hem constatat que l'aspecte clínic i curs de la malaltia eren més moderats amb tot i morir-se l'esmentat malalt. Nosaltres creguérem que tant podia tractar-se d'una doble infecció com de la presència del bigèminum en dues de les seves modalitats morfològiques acceptades per alguns investigadors.

Considerant ja determinades l'etiologia de l'hemoglobínúria bovina vàrem dirigir la nostra atenció a cercar un remei que la guarís.

Tot seguit vàrem veure la dificultat de trobar remei per aquest mal, no perquè el consideréssim incurable, sinó perquè quan els ramaders se n'adonen ja hi ha tal destrucció globular que fa poc menys que impossible la vida.

Vàrem considerar, doncs, d'acord amb les dades preses en les nostres investigacions, que en veure una vaca malalta

el primer que havíem de fer era mirar la sang: si la sang era espessa roja, íntegra —millor encara si hom l'observa al microscopi— pot emprendre's un tractament; si la sang és anèmica, esclarissada, si el microscopi ens revela una exagerada destrucció globular, és inútil tot tractament. Sota aquest criteri de principis vàrem fer els nostres càlculs i assaigs.

La primera idea que se'ns suggerí fou valdre'ns de l'extremada sensibilitat que havíem observat en els corpuscles al blau de metilèn.

Sota aquesta suggerència, i en els casos que creguérem de possible curació provàrem un tractament basat en injeccions venoses isotòniques amb l'u per cent de blau de metilèn en quantitat de 200 c. c. diaris, resultant que tenien efectes favorables, però insuficients; entretenien, però no curaven els malalts.

En altres casos vàrem provar el tripant-blau en injeccions intravenoses i subcutànies a l'u o dos per cent en solucions fisiològiques. Entre els malalts així tractats hi havia una vacada de la muntanya de Rús. Amb aquest tractament obtinguérem algunes curacions d'aquells malalts que tenien la sang més espessa i l'orina roig-clara: més concretament, dels malalts que es trobaven al començament de la malaltia, puix que els que portaven varis dies de malalts, és a dir, aquells que orinaven roig-fosc moriren tots.

Des de llavors vàrem adoptar la norma de medicamentar únicament els malalts que pels seus símptomes clínics i hematològics vèiem que es trobaven al començament de la malaltia, emprant el tripant-blau en injeccions venoses de

diferents concentracions i d'un total de 1 a 2 grams de tripant al dia, obtenint resultats cada vegada més satisfactoris.

No poguérem fer experimentacions d'infecció en animals receptibles, primer perquè no teníem mitjans, i segon perquè no volguérem fer servir de conills d'Índia els interessos dels ramaders.

* * *

Direm, per acabar, quatre mots sobre la manera com entenem que s'infecten els animals.

En primer terme, ens trametem per un moment a les disquisicions més o menys enginyoses que argüïen els profans quan parlaven de les causes de l'hemoglobinúria bovina.

Aquelles argumentacions són per a nosaltres com una indicació empírica que les vaques indígenes no contrauen tan fàcilment aquesta malaltia. Serà que el bestiar fixat al país ha obtingut un grau d'immunitat i per tant és de més resistència que el bestiar forà? La manca d'experimentacions no ens ha permès constatar-ho.

Hem deixat dit que aquesta malaltia sols es presentava a la primavera i a l'estiu i en bestiar que circula per caminals i ramaders i en el bestiar de pastura. Això ens demostra que intervenen elements exteriors d'influència estacional.

Havíem omès de dir que a totes les vaques o bous malalts els hi trobàvem paparres, a vegades en escàs nombre. I si alguna vegada no havíem trobat cap paparra a l'animal en vida, poguérem veure, després de mort, que en corrien pel damunt de la seva pell.

Nosaltres ja havíem observat que les paparres s'arrapen tan fortament a la

pell dels animals, que no és possible arrencar-les sense fer-les malbé, però que tan bon punt l'animal mor, es desprenen de la pell i corren escapades entre el pèl per abandonar ràpidament el cadàver. Tal és el seu instint de conservació.

Aquests paràsits anomenats vulgarment paparres, rènecs, garenys, llagastes, etc., pertanyen a la família dels ixodis, ordre dels acàrids, grup dels aràcnics i a la gran divisió zoològica dels animals artròpodes.

La paparra comú o òxides ricinus, trasmet als bòvids un protozoiari hemospòridic, que no és altre que el piroplasma bovis, causant de l'hemoglobinúria. Hi ha una altra espècie de paparra, la *Boophilus annulatus*, també parasitària dels bòvids, i transmissora del protozoiari causant de la febre de Texas.

Contra aquests paràsits, la naturalesa ha creat la vespa ixodiphagus, que és el seu mortal enemic. Aquesta vespa s'aclimata bé en les regions on hi ha paparres.

La vida dels ixodis sofreix grans metamorfosis. Així no ens estranyarà que les paparres en abandonar el cos dels bòvids morts cerquin refugi allà on sigui, sota una pedra, en un matoll, etc., i gràcies a la seva naturalesa resistent i metamòrfosi de la seva biologia poden viure-hi per espai de dos anys. El temps

no els priva que durant la primavera i l'estiu, que és a la vegada quan circula el bestiar boví, de sortir del seu amagatall i amb aquella finor instintiva saben trobar una altra víctima on enyorrar els seus tentàculs aserrats i xupar-li la sang.

Si aquesta paparra procedia d'un animal mort de piroplasmosi contenia en el seu tub digestiu piroplasmes que contaminaven l'animal del qual n'havien fet la seva víctima.

D'on es desprèn la conveniència de destruir les paparres del bestiar, especialment dels malalts i morts d'hemoglobinúria bovina.

RESUM:

1.—El tipus morfològic dels piroplasmes trobats generalment a la sang de les vaques malaltes d'hemoglobinúria, en el Berguedà, és corpuscular, lleugerament elipsoide, i de tamany molt més petit que el piro bigèminum.

2.—Llur coloració és més difícil i exigeix una tècnica distinta a aquells.

3.—El seu retrobament en la sang dels malalts és també més difícil que el protozoos de tipus piriforme.

4.—Tansols d'una manera excepcional hom ha trobat piroplasmes bigèminum clàssics en les vaques del Berguedà malaltes d'hemoglobinúria.

Quan tingueu dubtes, consulteu els companys o els organismes capacitats, que quasi sempre us donaran solucions racionals per reeixir dels múltiples problemes que la vostra actuació professional us plantegi. No vulgueu ésser rutinaris.

ACTIVITAT DEL COL·LEGI

ACTA DE LA SESSIÓ ORDINÀRIA DEL PLE DEL CONSELL DEL COL·LEGI OFICIAL DE VETERINARIS DE CATALUNYA, celebrada el dia 28 de desembre del 1934, després d'ésser prèviament convocada i posat de manifest l'Ordre del Dia

Assistents: President, J. Vidal; Vice-president, J. Gratacòs; Tresorer, J. Monsalvatge; Comptador, J. Rost; Secretari, J. Planas; Vocals: Danès, Brugal, Rius, Beltri, Vilanova, Pagès, Fàbrega, Carner, Jofre i Pujoldevall.

A les 4.30 de la tarda en l'estatge social—Portaferrixa, 10, 1.er—sota la presidència del company Josep Vidal i Munné i amb assistència dels companys marginats s'obre la sessió. És llegida pel Secretari l'acta de la sessió anterior i queda aprovada. Pren la paraula els company Vidal dient que abans que tot es fa precis aclarir la situació en què sembla desenvolupar-se el Col·legi i que es digui a què és degut l'ambient de fredor que s'obira entorn la marxa que s'està iniciant. Diu que no comprèn com s'han dirigit cartes a Madrid des de la Delegació de Girona. Creu que és necessari el posar per part de tots un gran entusiasme a l'obra a escometre, ja que el Col·legi és per a tots i ha de vetllar a l'ensem tant pels interessos dels de les ciutats com pels de les comarques, ja siguin científics, culturals o mutuels.

El company Rost, per la Delegació de Girona, contesta fent referència al fet que de l'Associació Nacional demanaven opinió particular del perquè no es pagaven les quotes i que si s'esperava acord del Col·legi de Catalunya va dir que la Junta es dirigís a l'Associació Nacional perquè demorés fins que estigués constituït el Col·legi de Catalunya.

El company Vidal diu que havent estat a Madrid per parlar amb l'A. N. V. E. sobre l'assumpte Orfes, li donaren a llegir correspondència de companys catalans els quals deien que no existia el

Col·legi de Veterinaris de Catalunya; fa remarcar que no ho diu per ganes de perjudicar ni d'alludir ningú, sinó per veure si es rectifica.

El company Rius diu que la seva Delegació va entendre que es devia proposar a l'Assemblea, de tornar a l'antiga organització per creure que la Veterinària quedaria ben representada i que no hi havia mala intenció contra el Col·legi de Catalunya, i que volien actuar amb independència, fent solament algun canvi d'impressions i que no existia altre recel per part d'ells, resumint que no es podia actuar amb independència si no es modificava el Reglament.

El company Carner diu que no està plenament satisfet del Col·legi d'ençà que es varen abolir els provincials; fa remarcar que no senten cap recel envers el President, i referint-se a la qüestió de de subdelegats i manera de contractar els serveis municipals diu que hi ha municipis que no paguen als titulars, creient que des de Madrid estarien més ben defensats, i que referent a l'aspecte cultural no rebran cap benefici i en canvi contribuïran, donant la seva conformitat sempre i quant els ingressos anessin a parar a la Mútua.

El company Pagès diu que a Girona va convocar una Assemblea per copsar l'opinió dels veterinaris; compara l'actuació ràpida autònoma amb la col·lectiva que porta retràs. Diu que ells no

volent ésser anàrquics i s'atenen a l'Estatut, però, modificant-lo, i que les Delegacions conservin la seva potencialitat econòmica, remarcant els avantatges sobretot per la persecució de l'intrusisme, i que es deixin per l'entitat superior (Collegi de Catalunya) totes les activitats científiques.

El company Vidal contesta al company Carner, de Lleida, i li fa avinent la falla que té l'Estatut, que no fa esment de la conveniència d'ésser desplegades pel Collegi les seves activitats a les comarques i que és incumbència dels comarcals demanar-ho; en quant a la qüestió dels titulars creu que no trigarà a resoldre's, així com també diu que s'obligarà els Ajuntaments a reposar els funcionaris i consignar llurs sous en el pressupost. Referent als subdelegats, s'ha fet ja un estudi i s'ha donat una solució fixant una ponència que tindrà cura d'organitzar els serveis per tal de donar-els-hi la major eficàcia possible. Estranyat pel fet que quan es va celebrar l'Assemblea no s'exterioritzessin més aquestes qüestions, prega que concretin les cinc Delegacions si el seu criteri és que persisteixi el Collegi o bé si es vol tornar a l'antiga Federació. Proposa que, a base de possibles modificacions que es puguin fer al Reglament, donin la seva conformitat a quedar constituït el Consell Directiu del Collegi.

El company Gratacòs referint-se a la qüestió política per les derivacions professionals a què podria donar lloc, no hi veu cap inconvenient puix que totes les suggerències poden fer-se en els diversos estaments sense perill de que subsisteixi el Collegi. I sense més discussió s'acorda que quedi constituït el Consell Directiu del ple del Collegi Oficial de Veterinaris de Catalunya.

2.ºn, 3.ºer i 4.ºrt. - Relacions amb l'A. N. V. E.; Collegi d'Orfes i Mútua Veterinària.—El company Vidal parla del problema d'orfes i de la Mútua Veterinària per quant hi ha molts companys que estan disconformes a pertànyer-hi; diu que el Collegi o Delegació de Barcelona no hi pertany particularment; en canvi hi pertanyen molts individus. Diu que s'ha gestionat si amb una quota única es pogués contribuir a formar part

de l'A. N. V. E. o bé si ajuntant els cabals que posseeixen les Delegacions seria possible fer una Mútua Regional en millors condicions. Llegeix la proposta de l'A. N. V. E. de Madrid sobre l'ingrés en bloc.

El company Pagès, de Girona, diu que ells perteneixen col·lectivament a l'A. N. V. E. i que no té coneixement de traspàs a Catalunya de les Associacions professionals, replicant-li el company Vidal que en el Decret de traspàs de serveis de Sanitat hi van incloses d'una manera explícita les organitzacions professionals. Diu que no comprèn les propostes dels directius de l'A. N. V. E. quan és cosa d'aprovació de tots els associats.

El company Monsalvatge fa avinent que el Reglament obliga a constituir una Mútua i que pot fer-se havent-hi cabals; del contrari ha d'ajuntar-se amb altres, quedant en estudi la proposta a resultes del que acordi la comissió financera, de la conveniència—d'acord amb el Reglament—d'anar al compliment de formar una Mútua Veterinària amb relació o sense de l'A. N. V. E. i els seus organismes filials.

5.ºe - Documentació oficial.—S'acorda imprimir els documents per les certificacions oficials relacionades amb els càrrecs respectius.

6.ºa - Posició del Collegi amb relació al Govern de la Generalitat.—S'acorda intercedir del Govern de la Generalitat el més prompte possible l'organització dels serveis de Veterinària a Catalunya, coordinats eficaçment amb la resta d'Espanya per mitjà de la Direcció general de Ramaderia, deixant per una altra sessió els altres assumptes, i encarregant a una comissió composta dels cinc Presidents de les Delegacions perquè facin un estudi sobre les propostes de modificacions al Reglament i l'assumpte de la mutual, aixecant-se la sessió a les 6.30 de la tarda, el que com a Secretari certifico.

Barcelona, 28 de desembre de 1934.

J. Planas

Conforme :

El President,

J. Vidal Munné

Noticiari

Circular del Servei d'Higiene i Sanitat Pecuàries

«En compliment del que disposa l'article 12 del Reglament definitiu del 26 de setembre del 1933, per a l'execució de la Llei d'Epizooties, i a proposta de la Inspecció Provincial d'Higiene i Sanitat pecuàries, és declarada oficialment l'existència de verola en el terme municipal de Corbins, en les circumstàncies expressades a continuació; per tant, les Autoritats, funcionaris i altres persones interessades, han de complir i fer complir, el més exactament possible, les disposicions referents a l'esmentada epizootia, amb les responsabilitats que hi són assenyalades.

Lloc on radiquen els animals malalts: Les pletes que té en arrendament el senyor Francesc Gabàs.

Zona declarada infecta: Les pletes infectades, i tota la part alta del terme municipal de Corbins, des de la carretera de Lleida a Balaguer a ponent.

Zona declarada sospitosa: El que resta del terme municipal de Corbins.

Mesures sanitàries adoptades: Desinfecció, isolament i vacunació dels sospitosos.

Mesures que cal posar en pràctica: Les assenyalades en els articles 234-241.

Lleida, 12 de gener del 1935.—El Comissari de la Generalitat, Lluís Josa».

Disposició oficial

Amb data del 8 de Gener i en el Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya, va ésser publicada aquesta orde:

«Vista la comunicació del señor Comisario Delegado de la Generalidad en Tarragona, referente a la conveniencia de suspender las inspecciones sanitarias que se venían realizando en la demarcación de su jurisdicción;

Persistiendo las mismas razones y circunstancias que determinaron la publicación del Decreto del Departamento de Sanidad y Asistencia Social de 15 de marzo del año anterior, regulando las dichas inspecciones sanitarias; y en uso de las atribuciones que me han sido conferidas;

HE RESUELTO:

Que los Inspectores Sanitarios de Distrito de Medicina, Farmacia y Veterinaria de Catalunya suspendan todas las inspecciones para la realización de las cuales les faculta el Decreto de 18 de diciembre de 1933 y que no practiquen otras que las solicitadas a instancia de parte y aquellas que la Superioridad les ordene en cada caso, con la condición precisa de que la Inspección ha de ser realizada personalmente por el titular respectivo, el cual elevará a la Superioridad el correspondiente informe de cada una de ellas.

Barcelona, 8 de enero de 1935.—Francisco Gimenez Arenas.»

Un decret que interessa

Tenint en compte la vigència que actualment té a Catalunya el decret que, referent a la prevenció de la ràbia, va publicar-se l'any passat, creiem necessà-

ria la seva inserció per tal que arribi a coneixement de tots els nostres companys.

«El Decret del 23 de juny de 1933, remarcava la desagradable situació de Catalunya respecte la ràbia. Novament cal insistir sobre el mateix malgrat els èxits obtinguts amb les mesures adoptades per la nostra lluita antiràbica. Però tot i que els guanys són manifestos, no s'ha arribat encara a l'extinció del vergonyós flagell que ens preocupa. Per això cal que totes les Autoritats municipals de Catalunya es disposin a col·laborar eficaçment als esforços del Govern de la Generalitat, el qual està decidit a acabar amb una malaltia que només escau als pobles endarrerits civilment.

Amb aquest propòsit d'arribar a la seva total extinció, i davant dels nous casos de ràbia denunciats d'arreu de la nostra terra, ens és imprescindible emprar mesures enèrgiques, i per temps indefinit, fins a poder considerar completament net el nostre territori d'aquesta esfereïdora malaltia.

Per tant, a proposta del Conseller de Sanitat i Assistència Social i d'acord amb el Consell Executiu,

DECRETO:

Que es posin en vigor les següents ordinacions:

Primera.—Des de la data de la publicació d'aquest Decret tot Catalunya serà considerada zona infectada de ràbia, als efectes de la Llei d'Epizooties, i fins quatre mesos després d'haver aparegut el darrer cas. El precepte relatiu a la vacunació obligatòria únicament es farà efectiu en els Municipis on s'hagi manifestat un cas de ràbia.

Segona.—Tots els gossos existents a Catalunya hauran d'ésser registrats al Municipi on resideixin llurs propietaris. Aquest registre es farà amb fitxes que proporcionaran els Serveis de Ramaderia i Veterinària, Secció de Sanitat Veterinària, els quals subministraran també les xapes corresponents, numerades d'acord amb les fitxes; aquestes xapes facilitaran en tot moment la identificació del gos que s'escaigui.

Tercera.—Els Ajuntaments es posaran d'acord amb els Veterinaris municipals respectius per a l'ordenació i prossecució de les tasques corresponents al servei antiràbic i fixaran les quantitats que hauran d'abonar els propietaris dels gossos en concepte de drets de Registre, certificació i lliurament de la xapa, com també el subministre de la vacuna i la seva aplicació quan els propietaris ho sol·licitin.

Quarta.—Els Municipis, o en llur nom els Veterinaris municipals, en sol·licitar de la Secció de Sanitat Veterinària les fitxes i xapes que necessitin, acompanyaran la comanda amb 1 pesseta per cada gos que vulguin registrar, entenent-se que amb aquesta quantitat el Servei de Sanitat Veterinària proporcionarà la vacuna antirràbica que els calgui.

Cinquena.—El registre de cada gos es farà per fitxes triplicades, de les quals una restarà arxivada a l'Ajuntament, una altra serà tramesa al Servei Sanitari de la Generalitat i la tercera es lliurarà al propietari del gos, juntament amb la xapa corresponent, que haurà de fixar-se al collar del ca per a la seva identificació.

Sisena.—Els Veterinaris municipals són obligats de comunicar als Serveis de

Sanitat Veterinària de la Generalitat la relació dels gossos que vacunin o revacunin, els accidents que observin i la causa de la mort dels gossos vacunats si s'esdevé aquesta contingència.

Setena.—En període de caça els Municipis podran lliurar uns permisos especials gratuïts, d'acord amb el que disposin les Ordinacions establertes en el Decret de 24 d'agost del 1933.

Vuitena.—Per tal d'unificar el Servei de Lluita Antiràbica a tot Catalunya, els Municipis que tinguin ja establert el registre de gossos, hauran de refer-lo dintre un període de tres mesos cenyint-se al que disposa l'ordinació cinquena d'aquest Decret, per la qual cosa els caldrà sol·licitar al Servei de Sanitat de la Generalitat de Catalunya les fitxes i xapes corresponents.

Novena.—Mentre duri el període indefinit de zona infecta que estatueix l'ordenació primera del present Decret, els gossos no podran circular per les vies públiques sense morrió. Els Municipis tindran cura que els que ho facin siguin recollits i sacrificats el mateix dia, emprant els mitjans que tinguin a mà.

Desena.—El servei ambulant de lluita antiràbica de la Generalitat col·laborarà amb els Ajuntaments a la recollida i sacrifici dels gossos que vagin sense morrió. Seran exceptuats d'aquesta mesura extrema, per part del servei ambulant, aquells gossos que es demostrin que estan registrats, però per a ésser retornats a llurs propietaris aquests hau-

ran de satisfer una penyora de 25 pessetes i haver interessat el rescat dintre el mateix dia de la captura.

Onzena.—Per a la màxima publicitat del present Decret, els Municipis en fixaran una còpia al tauler d'edictes i advertiments, i encara periòdicament recordaran els seus preceptes a tots els veïns pels mitjans que estimin més adients, per tal d'assegurar que arribin a coneixement del públic.

Dotzena.—El Servei ambulant de lluita antiràbica de la Generalitat comunicarà al Departament de Sanitat la nota dels Municipis on observi manifesta negligència en el compliment d'aquestes ordinacions. En presència d'aquest cas les Autoritats competents exigiran les responsabilitats que estimin pertinents en relació a la seva gravetat.

Tretzena.—Els Municipis que ja tinguin establert un servei permanent de lluita antiràbica podran seguir actuant d'acord amb les normes vigents fins ara, si no són inferiors en rigorisme a les establertes en aquestes ordinacions.

La condició que s'estableix en el present apartat serà objecte de comprovació per part de la Direcció dels Serveis Sanitaris de la Generalitat de Catalunya.

No obstant, per tal de facilitar la ràpida identificació de tots els gossos, els Municipis hauran d'haver adoptat la fitxa i la xapa de la Generalitat en un termini d'un any, a partir de la data de la publicació del present Decret.

Barcelona, 26-3-34.—Ll. Companys.»

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PRÈVIA CENSURA